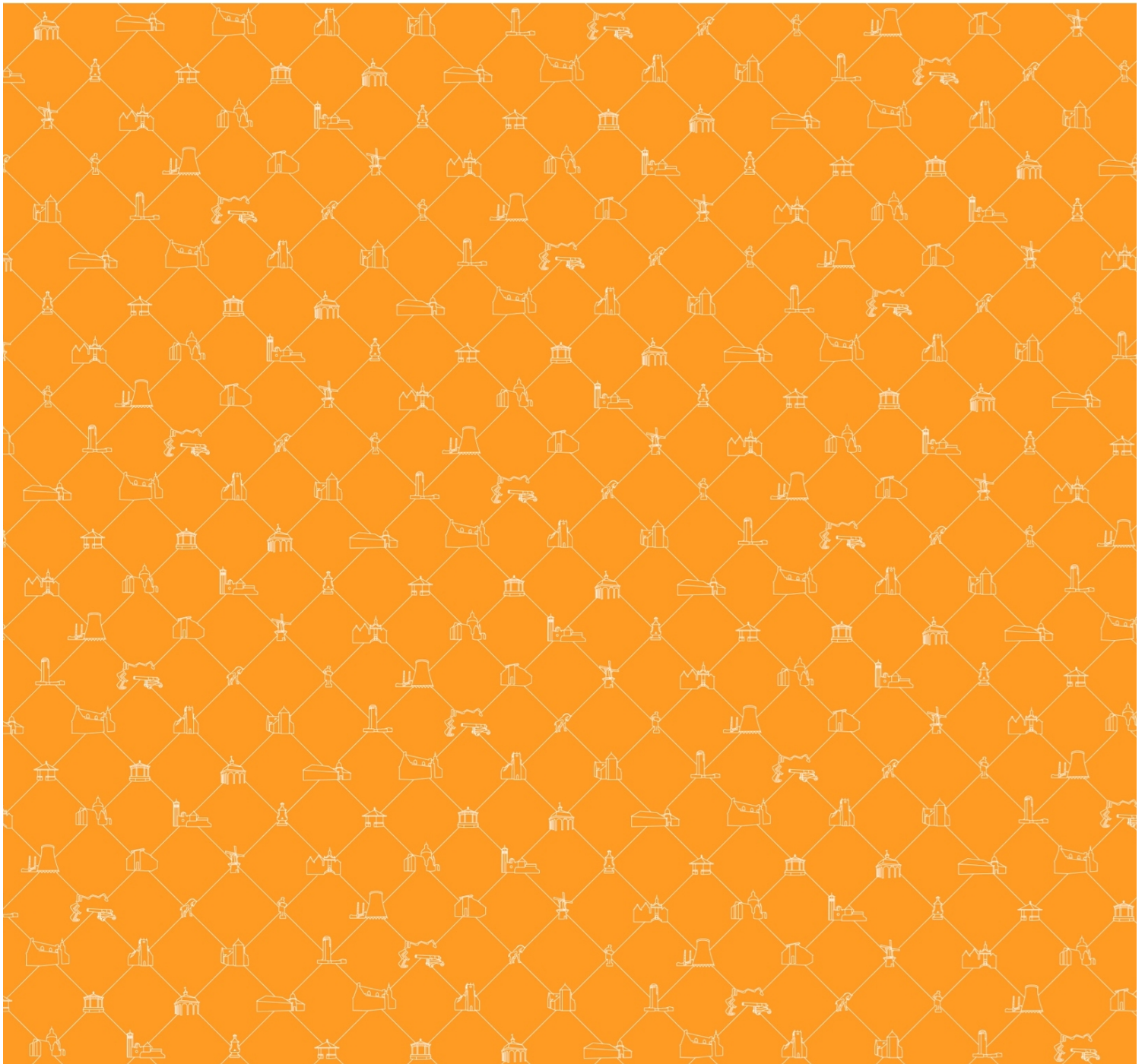

Voorwoord

Voor u ligt de begroting 2025 inclusief de Meerjarenramingen over 2026 tot en met 2028 van de gemeente Geertruidenberg. Met de nodige maatregelen is het gelukt om voor 2025 een structureel en reëel sluitende begroting 2025 aan te bieden. We nemen u in deze begroting mee in de kansen die we pakken, de ambities die we realiseren en de maatregelen die hiervoor nodig zijn. Hoewel het een uitdaging blijft om de begrotingen voor de jaren na 2025 sluitend te krijgen, blijven we onze ambities zoveel mogelijk nastreven.

Onzekerheid blijft

De financiële onzekerheid blijft. De ravijnjaren staan voor de deur. Het is nog onzeker of het Rijk hier stappen in gaat zetten. We hebben onze eigen lokale uitdagingen. Denk aan de oplopende kosten in het sociaal domein en de ambitie tot vergroenen en verduurzamen in tijden van financiële krapte. De internationale dynamiek en conflicten raken ons soms ook direct. Ze zorgen er ook voor dat er nieuwe opdrachten en uitdagingen bij gemeenten worden neergelegd. Deze worden ten dele financieel gecompenseerd. Alle gemeenten hebben hier mee te maken. Dat we hier niet alleen in staan, geeft steun. We lossen er de financiële problemen van Geertruidenberg voorlopig niet mee op.

In deze begroting volgen we het begrotingsadvies van de VNG. De VNG roept op om:

- de begroting 2025 reëel en structureel sluitend te maken;
- om de benodigde bezuinigingen in het sociaal domein door te voeren; en
- om mogelijkheden voor bezuinigingen in andere domeinen in beeld te brengen maar nog niet in te rekenen.

Moeilijke keuzes

We sluiten ook aan bij de boodschap van de kadernota. We richten ons op kostenbeheersing in het sociaal domein met de intentie om de jaarlijkse groei af te vlakken. Toch waren er ook op de andere opgaven keuzes nodig om een reëel en structureel sluitende begroting 2025 aan te kunnen bieden. Dit was een intensief proces dat voor de volgende boekjaren een vervolg krijgt. Onze keuzes laten zich vangen in drie grote brokken: de sociale omgeving, de fysieke omgeving en organisatie en dienstverlening.

Sociale omgeving

De kostenontwikkeling in het sociaal domein gaat hard. Dit heeft vooral te maken met de loon- en prijsstijgingen waar we mee geconfronteerd worden. De sterk oplopende kosten worden onvoldoende gecompenseerd door de landelijke overheid. De krappe arbeidsmarkt en de vergrijzing maken het moeilijk om iedereen die er behoefte aan heeft de juiste zorg, hulpmiddelen en ondersteuning te bieden. In de kadernota committeerden we ons aan de opgave om de trendmatige groei van zo'n 10% per jaar af te vlakken naar 4%. Dit zou in 2025 tot een resultaat van € 500.000 moeten leiden, oplopend tot € 3,7 miljoen in 2028. De afgelopen maanden hebben we deze opgave geconcretiseerd. We verwachten in 2025 en 2026 een versnelling aan te kunnen brengen die ons in 2025 ongeveer € 800.000 oplevert.

We zetten meer in op preventie. We doen dit samen met onze samenwerkingspartners dichtbij in de wijk en vanuit de eigen kracht van onze inwoners. We denken niet vanuit middelen. We zetten in op meedoen én bijdragen naar vermogen. Zo willen we hulp haalbaar en betaalbaar houden voor wie dat echt nodig heeft. Op de langere termijn kunnen we nog niet goed inschatten wat de rendementen van bepaalde maatregelen zijn. Wel weten we dat we hier te maken hebben met ingroei-effecten. Dat maakt dat we wel verwachten dat we in 2028 het voorgenomen rendement van € 3,7 miljoen kunnen realiseren. We verwerken wat we nu in concrete maatregelen kunnen vertalen. Voor 2027 en 2028 nemen we deels een taakstelling op in het sociaal domein. Om dit resultaat te bereiken, zijn enkele impulsen nodig. Zo starten we in 2025 met de pilot reablement (inzet van ergotherapeuten) en maken we afspraken met huisartsen om onze samenwerking te versterken.

Veiligheid is een belangrijk thema in onze gemeente. We richten ons hierbij op het aanpakken van overlast, cybercrime en internetfraude. Ook versterken we de handhaving door de inzet van onze BOA's. Ons Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 vormt hierbij de basis. Daarnaast werken we samen met onze partners om woonoverlast, radicalisering en verwarde personen aan te pakken.

Fysieke omgeving

Bij de projecten in de buitenruimte hebben we een keuze moeten maken hoe om te gaan met de ambitie tot verduurzamen en vergroenen. In het eerste kwartaal van 2025 wordt het DIOR aan uw raad aangeboden. Hierin presenteren we het plan voor duurzaam beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Dit is een stap naar de 'straat van de toekomst'. We streven in projecten naar plekken met voldoende groen en voldoende schaduw en koelte waar overtollig regenwater wordt opgevangen. Kwaliteit staat daarbij voorop. Wat we doen, doen we goed. We nemen de tijd die nodig is om ervoor te zorgen dat elk project aan onze eisen voldoet. Dit vraagt soms geduld, maar we gaan voor mooie en duurzame resultaten. We stellen een aantal projecten uit of passen ze aan. Het DIOR plan is nog niet vertaald in deze begroting. De financiële consequenties ervan zijn namelijk afhankelijk van de scenariokeuze die u nog moet maken. Deze zullen een kostenverhogend effect hebben.

De fysieke omgeving is meer dan de buitenruimte. Onze ambitie voor voldoende en passende woonruimte blijft onverminderd hoog. We zetten ambtelijke capaciteit efficiënt in en vragen een realistische bijdrage van ontwikkelaars. We betrekken onze inwoners bij woningbouwprojecten. We werken 2025 door aan de lopende ontwikkelingen en de visie voor Raamsdonk. We doen onderzoek naar de kansen en mogelijkheden bij het brugklasgebouw van het Dongemond college.

Samen met andere gemeenten willen we de regio aantrekkelijker maken en zorgen dat ondernemers nog meer samenwerken. Zo wordt ons toeristisch informatiepunt in 2025 ondergebracht bij het Regionaal Bureau voor Toerisme De Langstraat. We gaan aan de slag om bedrijventerrein Dombosch klaar te maken voor de toekomst. We blijven bedrijven ondersteunen om circulair te werken. Als onderdeel van ons duurzaamheidsprogramma helpen we bedrijventerreinen energieneutraal te worden.

Organisatie en dienstverlening

We blijven werken aan het verder verbeteren van onze dienstverlening. We stellen duidelijke servicenormen op om de kwaliteit te verhogen en beter aan te sluiten op de wensen van onze inwoners en ondernemers. In 2025 doen we onderzoek naar de benodigde digitale infrastructuur. Goede communicatie, zodat inwoners en ondernemers meer inzicht krijgen in onze plannen en beslissingen, vinden we belangrijk.

Om te kunnen blijven investeren in onze drie kernen wordt de OZB-opbrengst verhoogd met 6,5%. Dit is 3,5% inflatie, 1% voor het ingroeien in het IHP en daar bovenop 2% extra vanwege het feit dat voor 2024 gerekend is met een te lage prijsinflatiecorrectie. De inflatie in 2024 komt namelijk uit op ruim 5% terwijl in de begroting 2024-2027 rekening is gehouden met 3%. Er wordt scherp gekeken naar kostenbeheersing in de gemeentelijke organisatie. We richten ons op een samenstel van maatregelen die zowel gaan over formatie, bestaande werkwijzen en processen, als de ondersteunende systemen. We laten dit samenlopen met de plannen gericht op de ontwikkeling van de organisatie. Dit hele maatregelenpakket leidt tot een financieel voordeel van € 400.000,- structureel. We zijn ons ervan bewust dat een dergelijke opgave ingrijpende consequenties kan hebben voor de continuïteit van dienstverlening door onze organisatie.

Verloop Begrotingsaldo 2025 - 2028

De meerjarenbegroting 2025 – 2028 is tegelijkertijd met de Najaarsnota 2024 opgesteld. De najaarsnota 2024 bevat de mutaties van de Tussenrapportage 2024-2 (Turap 2024-2) waaronder de septembercirculaire. De structurele doorwerking van de mutaties in de Turap 2024-2 is opgenomen in de begroting 2025 – 2028.

In de begroting 2025 – 2028 zijn de gebruikelijke ontwikkelingen op het terrein van personeel, ontwikkeling kapitaallasten, mutaties in gemeentelijke belastingen en heffingen, autonome ontwikkelingen in het sociaal domein en overige administratieve en autonome mutaties opgenomen. Al deze financiële mutaties worden gerekend tot bestaand beleid (autonome en/ of wettelijke ontwikkelingen). Tot slot vindt de vertaling van het nieuwe beleid plaats. Dit vindt deels zijn oorsprong in de kadernota. Maar gegeven de inzichten van de afgelopen weken zijn er ook diverse keuzes opgenomen die niet in de kadernota stonden.

In de onderstaande tabel wordt op hoofdlijnen het financieel perspectief geschetst. Meer gedetailleerde informatie over de mutaties treft u in de programma's of paragrafen aan.

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Begroting 2025 - 2028 na Turap 2024-1 inclusief tussentijdse raadsbesluiten	225 N	1.394 N	1.768 N	1.711 N
Autonome ontwikkelingen				
Personele ontwikkelingen doorwerking CAO	694 N	814 N	814 N	814 N
Ontwikkelingen kapitaallasten op basis van investeringsplan 2025 - 2028	275 V	185 N	627 N	804 N
Gemeentelijke belastingen en heffingen	345 V	193 V	265 V	238 V
Algemene uitkering op basis van septembercirculaire 2024	208 V	564 V	372 V	123 V
Prognose sociaal domein	2.612 N	3.051 N	2.931 N	2.941 N
Verbonden partijen	634 N	681 N	681 N	681 N
Overige mutaties bestaand beleid	157 N	71 N	78 V	172 V
Totaal autonome ontwikkelingen	3.269 N	4.046 N	4.337 N	4.706 N
Keuzes nieuw beleid				
Kostenbeheersing in het sociaal domein	810 V	1.335 V	1.335 V	1.335 V
Impulsen benodigd voor het realiseren van de opgave kostenbeheersing	170 N	100 N	50 N	50 N
Investeringsagenda: aanpassen en uitstellen projecten	-	190 V	322 V	392 V
Onderzoek Halve Zolenpad	40 N	-	-	-
Soortenmanagement Plan Biodiversiteit	150 N	150 N	75 N	35 N
Herijking transitievisie warmte / buurtuitvoeringsplannen	70 N	-	-	-
Netcongestie: midden- en laagspanningsnet Enexis	30 N	30 N	30 N	30 N
Vergroeningsprojecten	220 N	-	-	-
Businesscase uitfaseren vastgoed	75 N	-	-	-
Verlagen uitvoeringsbudget duurzaamheid	50 V	50 V	50 V	50 V
Herontwikkeling locatie brugklasgebouw Dongemond	20 N	-	-	-
Overgang VVV naar regionaal bureau voor toerisme in de Langstraat	43 N	38 N	38 N	38 N
Aanbesteding E-hrem (nieuw systeem salarisadministratie)	335 N	-	-	-
Organisatieontwikkeling	400 V	400 V	400 V	400 V
Overige keuzes nieuw beleid	166 V	273 V	261 V	261 V
OZB 2% extra stijging i.v.m. het feit dat voor 2024 gerekend is met te laag inflatiepercentage (3% in plaats van 5%)	150 V	150 V	150 V	150 V
Storting in de Vrije Algemene Reserve terugdraaien	400 V			
Surplus reserve ontheemden	2.676 V			
Totaal keuzes nieuw beleid	3.498 V	2.080 V	2.325 V	2.435 V
Saldo meerjarenbegroting 2025-2028	4 V	3.360 N	3.780 N	3.981 N

Uit deze tabel kunt u opmaken dat de begroting 2025 positief is en de jaren 2026 tot en met 2028 een aanzienlijk tekort laten zien.

De begroting is reëel en structureel sluitend in 2025.

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Het saldo van de primitieve begroting is te verdelen in:				
Incidenteel	114 N	15 V	156 V	132 V
Structureel	118 V	3.374 N	3.936 N	4.113 N
Saldo begroting 2025-2028	4 V	3.360 N	3.780 N	3.981 N

Wij stellen voor om de meerjarenbegroting vast te stellen met een positief saldo voor 2025 van € 4.000 en voor 2026 tot en met 2028 vooralsnog de genoemde tekorten te accepteren.

Zoals we u in de inleiding meldden, kunnen we op de langere termijn nog niet goed inschatten wat de rendementen van bepaalde maatregelen in het sociaal domein zijn. We verwachten wel dat we de genoemde rendementen in 2027 en 2028 kunnen behalen. De concrete maatregelen zijn verwerkt in de begroting 2025 – 2028. Voor 2027 en 2028 nemen we een taakstelling op. In onderstaande tabel ziet u het effect op het begrotingsaldo, als we ook dit deel kunnen vertalen naar concrete maatregelen.

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Saldo begroting 2025 - 2028	4 V	3.360 N	3.780 N	3.981 N
Aanvullende taakstelling sociaal domein (nog nader te concretiseren)			1.165 V	2.365 V
Saldo begroting 2025-2028	4 V	3.360 N	2.615 N	1.616 N

Indien de gemeenteraad bij de behandeling van deze meerjarenbegroting per amendement besluit om een uitgave te doen die niet in de primitieve begroting is opgenomen dient de gemeenteraad, zoals afgesproken, ook aan te geven hoe in de dekking van die uitgave wordt voorzien.

Tot slot

Het blijft een uitdaging om de begroting voor de jaren na 2025 rond te krijgen. Niettemin blijven we optimistisch en vastberaden. We zijn ervan overtuigd dat we, door samen keuzes te maken en onze krachten te bundelen, door deze barre financiële tijden kunnen komen en een solide basis kunnen leggen voor een toekomstbestendige en veerkrachtige gemeente. Dit vergt een zorgvuldige voorbereiding die we vertalen naar een plan van aanpak. Dit plan van aanpak ronden we in 2024 nog af en zullen uw raad hierover informeren.

Leeswijzer

In de programmabegroting 2024 - 2027 volgden we de structuur van de programma's. We gaven een uitgebreide toelichting op de opbouw van de programma's zoals we die ook in het collegeprogramma hebben opgenomen. In deze begroting maken we een nieuwe stap. Het adagium is "kort maar krachtig". Elk programma heeft dezelfde opbouw aan de hand van drie vragen:

1. Wat willen we bereiken?: U leest hier de ambitie bij het programma, gevolgd door de strategische doelen, indicatoren en de maatschappelijke effecten.
2. Wat gaan we daar voor doen?: In dit onderdeel presenteren we de resultaten die voor 2025 voornemens zijn te realiseren. Deze resultaten zult u in 2025 ook terugzien in de tussenrapportages.
3. Wat mag het kosten? We maken hier de financiële kant van het programma inzichtelijk. We maken daarbij een onderscheid tussen bestaand beleid en nieuw beleid. Bestaand beleid is in

principe de voortzetting van beleid vanuit 2024. Dit bevat het totaal aan autonome ontwikkelingen. Nieuw beleid lichten we toe.

In deze begroting maken we daarnaast ook een stap met de indicatoren. Ten eerste zijn de indicatoren voorzien van streefwaarden voor de komende jaren. Daarmee brengen we de beoogde trend in beeld. In het sociaal domein wordt op dit moment gewerkt aan een monitor. De nulmeting is afgerond. De resultaten laten we in programma 3 "Mens en Zorg" zien. De streefwaarden worden in de komende weken bepaald en zijn daarom nu nog niet opgenomen. Deze zijn wel beschikbaar voordat u in november over de begroting gaat besluiten. Wij zullen zorgen dat deze informatie voor u beschikbaar is, zodat u die bij de besluitvorming kunt betrekken.

Bedragen in de begroting zijn in principe weergegeven in bedragen x € 1.000. Dit zorgt mogelijk voor afrondingsverschillen.

